

Dr. Jaroslav Horák:

„Intervencie“ dle § 92. civ. ř. s.

(Dokončení.)

V ýznam vypuštění dlužníka ze sporu.

Dle Magyaryho⁷⁷⁾ v případě § 92. posavadní spor (mezi nárokovatelem A a dlužníkem B zanikne a mezi oběma (ev. několika dalšími) nárokovateli A, C atd. nastane nový spor. Je to tedy jeden z případů zániku sporu, kdežto zákon omylně zařazuje tento případ do kapitoly účasti na cizím sporu: intervenience. § 92. sice hovoří, že dlužníka, t. j. žalovaného dlužno na jeho žádost ze sporu usnesením vypustiti a spor jen mezi nárokujícími věřiteli ohledně práva na pohledávku dále vésti (folytatni) — zřejmě je však, že se tu nejedná o pokračování v témž sporu, nýbrž jen o zánik původního sporu a o pokračování ve sporu jiných stran a o jiném předmětu, jakmile se stala deposite v § 92. upravené, resp. postoupilo připojení dalšího nárokovatele před tím zvláštním sporem tutéž pohledávku proti témuž dlužníkovi uplatňovanějšího.

Mínění Magyaryho je potud správné, pokud uznává, že původní spor zanikne a že další spor není identický se sporem zaniklým.

Způsob zániku původního sporu uchyluje se od jiných případů zániku sporu podmínečným dalším rozhodnutím o nákladech původního žalovaného (dlužníka).

Tvrzení, že »vznikne nový spor«, není celkem správné. Aby nový spor vznikl, musila by tu býti nová žaloba. Ta však dle mínění zde zastupovaného byla podána již při samé intervenienci, resp. právě intervenience sama stala se již ve formě žaloby aneb aspoň ve formě žádosti o spojení sporu intervenientem již proti žalovanému dlužníkovi vedeného vedle sporu intervenčního (proti žalobci původního sporu).

V tomto smyslu je ovšem správný text zákona o pokračování ve sporu, neboť se tím myslí pouze na pokračování ve sporu intervenčním.

Výraz intervenience není zde ovšem technicky správný. »Intervenient« dle § 92. neintervenuje ve sporu původním, nýbrž začíná spor (ev. spory) samostatný, zrovna jako t. zv. intervenient hlavní. Spory však, jež se tu vyskytnou (původní a t. zv. interveniční) jsou obsahově (substanciací žaloby) již tak zřejmě souvisícími, že zákon neponechává teprv soudu k úvaze možnost jejich spojení, nýbrž činí toto spojení a priori ipso iure obligatorním, tak že vlastně strany samy toto spojení sporu provádějí. Soud, je-li předpokladům § 92. vyhověno, musí také důsledek tohoto spojení přijati a žalovaného dlužníka ze sporu (původního), resp. ze sporů takto spojených, vypustiti.

Správnější by tedy bylo, kdyby text zákona zněl tak, že se dlužník musí ze »sporů« (plurál) vypustiti.

V ýznam § 92. spočívá dle toho v kumulaci stranami na základě předpisu zákona po vyhovění předpokladům cit. § spojených sporů k jednotnému projednání a rozhodnutí. Základní myšlenkou je vyřízení kolise nároků různých praetendentů proti témuž dlužníkovi s největší procesní

⁷⁷⁾ cit. str. 266. a 402.

ekonomii. Vypuštění dlužníka samo o sobě a tím více pro další důsledky zůstává vyjímečným, ale ne podmíněčným odstraněním původního sporu.

Tyto další důsledky týkají se otázky soudních nákladů vypuštěného dlužníka.

Způsob, jakým vyřizuje § 92. otázku nákladů při vypuštění dlužníka ze sporu, nutno označiti při nejmenším jako exceptionelní vůči obecným zásadám §§ 425. násl. a vůči materielněprávnímu stavu deponováním sporného obnosu stvořeného. Dá se také sotva jinak odůvodniti, nežli tím, že je v zákoně předepsán. Je to tudíž jakési privilegium pro dlužníka, který ve sporu o oprávněnou pohledávku, při níž pouze legitimace věřitelova není jista, způsobí tím, že vyprovokuje ihned spor nárokovatelů v této otázce v souvislosti s již zahájeným sporem, včasné vyřízení poměru, který by jinak po ukončení sporu dlužníkovou s přítomným nárokovatelem vedl k dalšímu samostatnému sporu aneb dalším sporům: mezi nárokovately, resp. dalším nárokovatelem a dlužníkem. Tyto další spory by pak vzhledem na res judicata mezi původními stranami, jež by však nebyla závaznou pro další spory mezi jinými stranami, resp. takovými spory, v nichž by vždy jen jedna strana byla stranou i ve sporu původním, mohly vésti k nežádoucímu výsledku, že by formální pravda v původním sporu zjištěná, byla na základě materiálního stavu v dalších sporech v rozporu s formální pravdou zde zjištěnou. Takový výsledek státní judikatury, jehož se ovšem často i jindy dožije, nutno znemožňovati, čili nutno snažiti se, aby formální pravda soudních rozhodnutí vyhovovala vždy také pravdě materielní. S tohoto stanoviska lze ovšem dobře privilegium dlužníka v § 92. pochopiti.

Výhody dlužníka v případě vypuštění ze sporu jsou tyto:

1. V pokračujícím sporu podléhající nárokovatel musí nahraditi také dlužníkovi způsobené náklady,

2. inclusive nákladů spojených s deponováním obnosu do soudního depositu.

ad 1. Úprava tato je odchylna od zásad §§ 425. násl., neboť nerozeznává ohledně účelnosti a nutnosti těchto nákladů. Reparatura je jen potud upravena, že dlužník je povinen nahraditi náklady, které by důvodně sám způsobil.

Leges non discernente obsahuje ustanovení § 92. všechny náklady dlužníkovi jak ve sporu opověděném, tak ve sporu eventuálním a paralelním (třetí osoby proti dlužníkovi).

ad 2. Dle zásad o nákladech soudního deponování mimo spor by náklady deponování musil nésti dlužník, nepochybně aspoň když by se jednalo o pohledávku, kteréž splnění má dlužník sám věřiteli donésti (Bringschuld). Zákon tu však nečiní rozdílu a přiznává dlužníkovi tyto náklady bez výjimky.

Jinak se nedá procesuelně postavení dlužníkovou ohledně nákladů odůvodniti, neboť ani § 427. není použitelný, že žalovaný dlužník ke sporu příčiny nedal, neboť tou okolností, že teprv ve sporu uplatňuje meritorní námítku nárokování pohledávky další osobou, přece jen spor zapříčinil, když se mu nevyhnul včasnějším deponováním sporného obnosu aspoň před litis contestaci. Nanejvýš by se mohlo přijati, že sice částečně tyto náklady způsobil, ale že jeho chování bylo vzhledem na pochybnost o oprávnění nárokovatelově odůvodněné — ale i v tom případě vyskytuje se moment privilegování žalovaného. Právě vyhlídka dlužníkovou na náhradu nákladů je považována ratione legis za popud, který jej přivede k tomu, aby splnil předpoklady vypuštění dle § 92. a tím otázku, tvořící předmět několika kumulovaných sporů, zjednodušil.

Podobně se stanoviska privilegia lze posuzovati i případ auctoris nominationis s následujícím vypuštěním žalovaného ze sporu. cf. Gottl, cit. str. 86.

Vše, co jsme posud o významu vypuštění dlužníka ze sporu uvedli, nevysvětluje pořad ještě zvláštní formu vypuštění dlužníka, totiž usnesení. Dle materiální povahy případu a dle formální konstrukce, kterou

jsme předeslali, musil by spor býti vlastně zakončen rozsudkem z důvodu uspokojení pohledávky nárokovatele, ev. intervenienta soudním depositem, tedy rozsudkem žalobu zamítajícím. Pak by však muselo se i o nákladech sporu rozhodovati dle obecných pravidel. Protože však ratio legis směřuje k tomu, aby právě v této otázce byla dlužníkovi poskytnuta výhoda, že komplikaci kolidujících nároků zjednoduší, upravil zákon odchylný způsob zakončení sporu usnesením místo rozsudku, k němuž by došlo mimo případ § 92. Potud je také správný názor Magyaryho (viz svrchu), že usnesení o vypuštění dlužníka ze sporu znamená jeden ze způsobů zániku sporu — ovšem zániku výjimečně jedním žalovaného a ne i žalobcovým způsobeného.

Okolnost, že § 92. upravuje pouze jediný případ pokračování ve sporu co do jeho zániku, totiž že pokračující spc bude také řádně veden a rozsudkem dokončen, neboť jen pro tento případ upravuje otázku snášení nákladů, mohla by vésti k názoru, že v případě, že spor řádně dále veden nebude, pozbývá usnesení o vypuštění dlužníka účinnosti a že snad se v původním sporu mezi žalovaným dlužníkem a původním žalobcem bude pokračovati. Text zákona však k tomuto výkladu nedává podkladu. Ostatně by tento význam vypuštění dlužníka ze sporu mohl platiti nanejvýš pro případ, že by v pokračujícím sporu žalobce od žaloby odstoupil, ale sotva již pro případ spočívání pokračujícího sporu aneb jeho zakončení smírem.

Dle zákonného textu je »vypuštění dlužníka« ze sporu nepodmínečně, definitivní zakončení původního sporu. Tato okolnost má v důsledku ovšem nutnost úpravy otázky sporných nákladů dlužníkovi dle § 92. pouze na jediný případ sice, ale rovněž nepodmínečně připadajících, způsobem se všemi možnostmi vyřízení pokračujícího sporu počítajícím, neboť nepatří-li tyto náklady vypuštěnému dlužníkovi dle § 92., protože pokračující spor nebyl ukončen rozsudkem, dlužno o nich rozhodnouti v usnesení o vypuštění dle obecných zásad, ale pak jen podmínečně, pod podmínkou, že nenastane řešení pokračujícího sporu rozsudkem. To by se dalo použití na případ zastavení sporu pokračujícího spočíváním, ale ne na případ smíru v pokračujícím sporu aneb na případ odstoupení žalobce od žaloby, v němž by dle stanoviska, že odstupující žalobce je vlastně prohravší stranou, nastoupila jeho povinnost i náklady dlužníkovi hraditi. Z okolnosti však, že § 92. zřejmě má úmysl dlužníkovi náklady v každém případě hraditi, neboť jeho vypuštění ze sporu je bezpodmínečné a jen závaznost osoby, která má náklady platiti, vyhrazena dalšimu běhu sporu, dlužno text § 92. interpretovati i na případy rozřešení pokračujícího sporu jinak, nežli rozsudkem.

III. KAPITOLA.

Pokračování ve sporu po vypuštění žalovaného dlužníka. Charakter pokračujícího sporu.

Po vypuštění dlužníka ze sporu vede se proces ještě mezi oběma nárokovateli, t. j. původním žalobcem a t. zv. intervenientem. Jakým způsobem se tento spor vede, je mezi komentátory sporné. Kovács hovoří o novém sporu. Jak jsme již svrchu podotkli, nejedná se tu o nový spor v smyslu, že by vypuštěním dlužníka a tudíž zánikem původního sporu teprv nový spor mezi ve sporu zůstavším žalobcem a intervenientem vznikl, nýbrž o spor, který byl již vstoupením třetí osoby, jako t. zv. intervenienta zaveden, přirozeně žalobou, a v němž se nyní pokračuje (verba § 92. II. odst.: Kell folytatni). Proto ovšem břímh dokazování obtěžuje intervenienta.⁷⁸⁾

Seuffert⁷⁹⁾ považuje tento spor za *iudicium duplex*, tak že obě strany své nároky mají dokazovati a když žádná nedokáže, obě musí

⁷⁸⁾ Gaup-Stein, cit. u Kovácse, str. 160.

⁷⁹⁾ Komentár něm. civ. ř. s., cit. u Kovácse, ibidem.

býti zamítnuty a deposit v tomto případě, právě jako když k meritorním rozhodnutím nedojde, má se deponentovi zpět poukázati.⁸⁰⁾

Pro tento názor není v uh. civ. ř. s. ani v jednom ani v druhém směru naprosto žádného podkladu. Iudicia duplicia mimo případ vzájemných žalob tento zákon nezná.⁸¹⁾ Mimo případ vzájemných žalob není možné, aby nároky obou stran byly zamítnuty, neboť při jednoduché žalobě buď žalobce dokáže svůj nárok a pak platí náklady původního dlužníka-žalovaného protivní strana, t. j. žalovaný, aneb žalobce svůj nárok nedokáže a pak, jako prohravší strana, hradí tyto náklady sám. Na tom nemění nic zásada uh. civ. ř. s. o břemenu průkazným v § 269., neboť žalovaný může se postavit výlučně na stanovisko popírání a nepodařilo-li se žalobci nárok svůj dokázat, zůstane vítězem ve sporu a tudíž i vlastníkem v jeho prospěch deponovaného obnosu, třeba mu materiálně nepatří. Je tu v podobné situaci jako žalovaný ve sporu possessorním a třetímu oprávněnému zůstane i v tom případě možnost proti němu žalobou vystoupiti, neuznal-li již před tím za dobré aneb nemohl-li dle § 92. intervenovati, protože snad o sporu ani nevěděl. Možnost, že deponovaný obnos patří další osobě, tedy žádnému z nárokovatelů, je prakticky dána na př. v případě dědické dělby, při níž sporná pohledávka připadla jinému dědicovi, nežli který vystoupil ve sporu dle § 92.

Zvláštní stanovisko zaujímá k této otázce Kovács. Není prý správné otázku dokazovacího břemene činiti odvislou od toho, zda-li při zavedení sporu některý nárokovatel druhého předejde. Proto se prý nedá všeobecně pravidlo o břemenu dokazování použiti. Svědecká výpověď vypuštěného dlužníka může prý poskytnouti pravděpodobnost jednoho neb druhého nároku, načež potom patřičný má se pod přísahou vyslechnouti. Když je spor v běhu mezi spoludědici, rozhodnutí může se stát pomocí pravidel o zákonné posloupnosti. Když však jeden nárokovatel tvrdí nástupnictví po druhém, povinen je to dokázati.

K takovéto úchylce od pravidla § 269. civ. ř. s. není však v textu § 92. rovněž žádného podkladu. Ostatně § 269. ani neupravuje břímě dokazování vždy na vrub žalobců,⁸²⁾ neboť první věta výslovně uvádí, že břímě dokazování stihne stranu, v jejímž interesu je, aby tvrzená okolnost byla soudem za pravdivou považována. Při správném vedení procesu soudem nejen v smyslu formálním, ale i materiálním, nezvrhne se zásada § 269. ve starou reguli actori incumbit probatio — actore non probante, reus absolvitur — ale v případě, kdy žalobce nic nedokáže a žalovaný se brání pouhým popíráním, melze jinak rozhodnouti, nežli zamítnutím žaloby. To má ovšem za následek, že deposit, který byl dlužníkem s materiálně-právním účinkem pro obě strany bezpodmínečně složen, zůstane žalovanému, byť i ne právem vlastnickým, nýbrž iure possessoris. Dlužník dle doslovného textu nesložil totiž deposit ve prospěch nárokovatelů pod podmínkou, že jeden z nich vyhraje neb dokáže svůj nárok. Soudní deponování se stalo s jeho strany bezpodmínečně — proto zřekl se požadování depositu zpět. Deponoval jen proto, že nevěděl, kdo z nárokovatelů je bezpečně jeho věřitelem, ale tuto starost ponechal rovněž bezpodmínečně nárokovatelům samým.

⁸⁰⁾ Kovács, cit. správně uvádí, že deposit, když spor nedojde meritorního vybavení, třeba poukázati eráru a ne ve prospěch deponenta, který pohledávku sporného nárokovatele uznal a tak na předmět sporu nároku nemá (viz předchozí stať).

⁸¹⁾ Ovšem připuštění povahy pokračujícího sporu mělo by výhodu pro řešení jinak velmi obtížné otázky, kdo uhradí náklady dlužníkovi dle § 92. patřící, když spor bude vyřízen negativně, spočíváním, smírem atd.

⁸²⁾ Viz o tom: Hora: Vybrané části z uherského práva procesního. Právní Obzor 1921, str. 165.

Rozhodnutí pokračujícího sporu.

§ 92. hovoří pouze o případě, kdy pokračující spor se ukončí rozsudkem, takže z nárokovatelů v pokračujícím sporu jako strany účastněných jeden zvítězí, druhý podlehne. Vzhledem na výjimečné postavení § 92. dalo by se usuzovati, že účinky jím upravené jen v tomto případě nastanou. Nanevivš snad v případě částečného úspěchu jedné, resp. druhé strany, nastoupily by tyto účinky též jen částečně, tedy deposit by sporným stranám připadl pro parte a pro parte by nesly také náklady dlužníkovy.

Dle doslovného textu § 92. musilo by se o nákladech dlužníkovi patřících v tomto rozsudku rozhodnouti, ale také dlužník by se musil odsouditi k placení nákladů, které té neb omé straně bezdůvodně způsobil. Takový způsob rozhodnutí o nákladech osoby a proti osobě, která na sporu jako strana již účastněna není, protože byla ze sporu, ve kterém fungovala jako žalovaná, vypuštěna a do tohoto sporu žádným procesním úkonem nevstoupila, byla by přímo horrentní anomalie. Jediný případ, kdy praxe připouští prisouzení náhrady útrat osobě ve sporu vlastně nesúčastněné, je případ »práva chudoby«, kde v případě výhry chudé strany protivná strana se zavazuje zaplatiti náklady ex aerario za chudou stranu vynaložené, přímo eráru. Avšak tento případ není vlastně nic anomálního, neboť na takovém sporu je erár skutečně indirektně účastněn potud, že udělením práva chudoby se zavázal k účastenství ve sporu, pokud se týče nákladů stranou snášených a eventuelně odpůrci prisouzenu býti majících.⁸⁸⁾ Ještě méně lze poukazovati na prisuzování nákladů k rukoum zástupce té které strany, neboť to vyplývá z poměru mandátního.

Tyto důvody však nehodí se na případ § 92.

Ovšem prakticky je i modus v tomto § uvedený proveditelný a zevní inkongruence tenoru rozsudku se stavem sporu v důvodech vylíčeným. dle něhož žalovaný dlužník po splnění podmínky vypuštění ze sporu původního byl vypuštěn, dá se odvoláním na § 92. vysvětliti, ale teoreticky zůstane tento způsob vždy nemožností a sice hlavně proto, že při vynesení usnesení o vypuštění dlužníka nelze předvídati, zdali se pokračující spor také skutečně způsobem v § 92. míněným vybaví. Lze snad přijati, že když se tak nestane, vypuštění pozbude účinnosti, dlužník může si deposit zpět vzíti a původní spor znovu ožije? To by se zajisté také přičilo zcela kategorickému znění odst. 1. a 1. věty odst. 2. § 92. Z toho důvodu je již nutno, aby také rozhodnutí o nákladech patřících dlužníkovi aneb jím hradit se majících bylo pojata do usnesení o vypuštění ze sporu, byť jen ve formě podminěčné, jak jsme řešili svrchu v stati o usnesení o vypuštění.

Kdyby se rozhodnutí o tom mělo ponechati až do rozhodnutí o sporu pokračujícím, riskovalo by se eventuelně, že by dlužník pozbyl svého nároku na náhradu sporných nákladů dle § 92. mu patřících, vzdor tomu, že mu tento nárok dle jasného znění zákona patří. Civilní cestou by zajisté nemohl tento nárok uplatňovati, neboť se jedná o procesní náklady, upravené jako accessorium nároku procesního, tedy veřejnoprávního v rámci procesního práva. Ostatně i při připuštění této možnosti nastaly by obtíže zvláště v případě spočívání pokračujícího sporu, na který by dlužník sám neměl žádného vlivu a byl by při nejmenším vystaven možnosti šikány se strany nárokovatelů, ne-li dokonce vyloučen z možnosti těchto nákladů, resp. k exekuci schopného titulu se dočkati.

Tedy — vzdor textu § 92. ohledně rozhodnutí o těchto nákladech, pro jeho nepraktičnost a vzhledem na nevýhodu pro vypuštěného dlužníka s tím spojenou, odporučuje se již při vypuštění dlužníka rozhodnouti o těchto nákladech způsobem námi uvedeným. Zajisté, že tento způsob neprotiví se ustanovením civ. ř. s. a je oproti způsobu zákonem upravenému účelnější. Podminěčnost usnesení vypouštěcího v částce nákladů se týkajících lze ovšem vyjádřiti v tomto usnesení: na ten případ, že o těchto

⁸⁸⁾ Je to tedy jakýsi druh vedlejší intervenience.

nákladech nebude rozhodnuto v rozsudku ve sporu pokračujícím. Tak je možno přivést praktické nesnáze ve sklad s pozitivním předpisem.

O případech, kdy spor pokračující jinak se vyřídí, nežli konečným rozsudkem, zmínili jsme se rovněž ve stati o vypouštěcím usnesení.

IV. KAPITOLA.

Analogná úprava v § 82. uh. ex. z. a v §§ 307., 329. rak. ex. ř.

Jak jsme v úvodu uvedli, obsahuje také § 82. uh. ex. z. analogii k § 92. uh. civ. ř. s., avšak v obmezenější míře, nežli §§ 307., 329. rak. ex. ř.

Ze srovnání těchto ustanovení dojdeme k tomuto poměru:

Dle § 82. ex. z. jedná se o zabavenou pohledávku exekutovu proti dlužníkovi, kterou si eventuálně i mimo exekuta někdo jiný nárokuje (odstavec 3. verba: dlužník, který zabavenou pohledávku exekutorovi aneb komukoliv jinému... vyplatí).

Tedy jde i zde o pohledávku nárokovanou dvěma nebo více praetendenty. Rozdíl od § 92. je v tom, že tam se jedná o pohledávku žalovanou, zde však o pohledávku exekvovanou, aniž však by bylo i zde již rozhodnuto, zdali pohledávka exekutovi skutečně patří. — V obou případech jde tedy o pohledávku »nárokovanou«.

Takový podlužník, pokud pohledávka je splatnou, povinen je složit ji k soudu příslušného k provedení exekuce aneb u soudu platebního místa (který o tom soud exekuci provádějící vyrozumí). Tedy v případech nárokování zabavené pohledávky je složení k soudu obligatorním — v případě § 92. vždy fakultativním.

Podlužník není však povinen, zrovna tak jako dle § 92., opovědětí svému dalšímu praetendentovi nárokování pohledávky exekutem, resp. v jeho jméně exekventem. Místo toho předpisuje § 122. exek. z., že podlužník je povinen na žádost exekventa osvědčiti se

1. uzná-li pohledávku za pravdivou a je-li ochoten platit?
2. má-li někdo a jaké nároky na zabavenou pohledávku,
3. je-li pohledávka v prospěch jiného věřitele zabavena a když ano, k zajištění jakého nároku?

Nemůže-li následkem stavu, který se tímto způsobem vyskytne, pohledávka na exekventa přenesena (§ 124.), může žádati exekvent, aby ho soud k vymáhání pohledávky oprávnil, aneb aby za tím účelem byl kurator vyjmenován. Pověřený exekvent aneb zřízený kurator oprávněn je zavést spor o vymáhání pohledávky pod vlastním aktořátem (legitimací).

Tedy při nárokování zabavené pohledávky podlužník také se zbaví depositu k soudu svého závazku, nechce-li odporovati existenci pohledávky a povinnosti placení. K tomu není s jeho strany zapotřebí ani opovědi dalším nárokovatelem. Právě naopak, podlužník ani nesmí bez soudního poukazu zabavenou pohledávku ani exekutovi ani nikomu jinému vyplatiti pod následky trestními a povinnosti k opětnému placení (resp. složení k soudu).

Zvláštního vypuštění podlužníka z exekuce není zapotřebí, ani výslovného zřeknutí se práva na vrácení depositu. — Po složení pohledávky k soudu, když dle stavu uvedeného podlužníkem vyskytnou se nároky jiných praetendentů vedle exekuta — resp. exekventa, dlužno otázku, komu deposit patří, vyříditi sporem, vedeným buď exekventem aneb zvláštním kuratorem proti dalšímu nárokovateli. Od výsledku tohoto sporu závisí ovšem další postup exekuce.

Také dle § 82. patří podlužníkovi náklady spojené se soudní depositací.

O jiných nákladech neobsahuje zákon ustanovení, protože, jak řečeno, složením depositu k soudu je záležitost pro podlužníka vyřízena. Proto odpadá i ustanovení o rekursu proti vypuštění podlužníka z exekuce jako bezpředmětné. Náklady depositu soudního musí podlužníkovi ovšem nahraditi exekvent, který jich způsobil a tvoří tyto náklady ovšem část exekučních nákladů proti exekutovi vymáhatelných.

Případ nárokování zabavené pohledávky proti podlužníkovi několika nárokovateli je celkem jednoduše upraven a nepůsobí v praxi takových obtíží, jako jeho analogie v § 92.

Rak. ř. § 307. více přiléhá textu § 92., nežli uh. z. § 82.

Jedná se tu také o nárokování zabavené (zur Einziehung oder an Zahlungsstatt überwiesene Forderung) pohledávky několika praetendenty (nejen vymáhajícím věřitelem).⁸⁴⁾

Podlužník, který je tu v podobném postavení jako žalovaný, dle § 92. je oprávněn, a na žádost věřitele, jemuž pohledávka byla celkem neb částečně přikázána, povinen,⁸⁵⁾ obnos pohledávky i s příslušnostmi dle míry splatnosti ve prospěch všech těchto osob u exekučního soudu složit (§ 1425. obč. z.).

O takové žádosti rozhodne se po slyšení podlužníka usnesením. Když o placení pohledávky proti podlužníkovi podány byly žaloby, může po složení depositu navrhovati u procesního soudu, aby byl ze sporu puštěn.

§ 307. rak. ex. ř. odpovídá celkem § 92. uh. civ. ř. s. Schází ustanovení o nákladech depositu. Je zřejmé, že pokud se deposit stane na žádost vymáhajícího dlužníka, že náklady depositu musí podlužníkovi nahraditi a jako exekuční náklady od exekuta vymáhati. Deponuje-li podlužník sám od sebe pohledávku k soudu, nemá nároku na náklady depositu.

Také schází ustanovení o nákladech sporu, z něhož si žádá podlužník následkem deposite k soudu býti vypuštěn. Platí tu zřejmě obecná ustanovení o nákladech, jež dojdou výrazu v usnesení o vypuštění ze sporu.

Zákon ničeho nehovoří o pokračování ve sporu. Myslí patrně pouze na spory proti podlužníkovi různými nárokovateli vedené (plurál: Klagen), které ovšem vypuštěním žalovaného podlužníka zaniknou. Mezi nárokovateli zůstane ovšem otázka, komu deposit patří, nerozřešena, ale to se dlužníka již netýče, to může býti jen předmětem zvláštních sporů mezi nárokovateli.

Ustanovení rak. ex. ř. je sice textově § 92. příbuznější, nežli § 82. uh. ex. z., ale obsahově s tímto stejné. Oproti § 92. má však tu výhodu, že je jasnější, výkladu přístupnější a neobsahuje prakticky nerozřešitelných obtíží.

Širší je právo § 307. rak. ex. ř. již proto, že dle § 329. ex. ř. ustanovení toto platí i o nárocích na vydání neb dodání hmotných věcí. Místo depositu k soudu nastupuje v těchto případech uschování u osoby soudem exekučním určené neb soudní správa.

Povinnost podlužníka k deponování exekvované pohledávky má ovšem vždy účinek osvobozovací. Z toho následuje, že soud podlužníka, jenž této povinnosti vyhověl, ze sporu nárokovateli proti němu vedeného vypustiti musí.⁸⁶⁾

Pro právo v zemích historických vznikla kontroverse o smyslu povinnosti ke složení k soudu dle § 307. ex. ř. Neumann⁸⁷⁾ zastává mínění, že podlužník je povinen složit pohledávku k soudu vždy, ať svůj závazek

⁸⁴⁾ ale vyloučeny jsou případy, kde nároky jiných osob by se opíraly rovněž o exekuci proti témuž exekutovi (protiklad »nicht blos vom betreibenden Gläubiger, sondern auch von anderen Personen«). Tyto případy jsou v ex. ř. upraveny jinak. Viz Hora, Procesní úprava, str. 90. ibidem poz. 15.

⁸⁵⁾ Obč. právo normuje jen právo k soudnímu složení, ne však povinnost.

⁸⁶⁾ Uh. z. § 82. upravuje tuto povinnost tak všeobecně, že potřeba zvláštního vypuštění vůbec odpadne.

⁸⁷⁾ Kommentar zur Exec. Odg., str. 848.

uznává neb ne.⁸⁸⁾ Naproti tomu Hora⁸⁹⁾ stojí na nepochybně správném stanovisku, že by bylo v odporu nejen se zásadami práva procesního, ale i občanského, na něž právě § 307. ex. ř. citací § 1425. obč. z. poukazuje, nutiti dlužníka k depozici vzdor tomu, že svého závazku ku plnění vůbec neuznává. Odchylka od obč. z. v § 307. ex. ř. obsažená spočívá pouze v normování povinnosti k složení u soudu, ale z citace § 1425. obč. z. je zřejmé, že mimo tuto odchylku tu musí býti všecky předpoklady občanského práva.

Další důvod správnosti tohoto mínění jest text § 307. ex. ř. sám (verba »nach Massgabe ihrer fälligkeit«).⁹⁰⁾ Hovoří-li se o pohledávce splatné, musí býti také uznána. Existence pohledávky je zajisté předpokladem její sročnosti. — Také předepsaný výslech podlužníkův o návrhu vymáhajícího věřitele na uložení povinnosti podlužníkovi k složení pohledávky u soudu, má zajisté účel zjistiti, uznává-li podlužník svůj závazek, je-li dospělý a může-li vůbec složení k soudu býti navrženo.⁹¹⁾

O návrhu věřitelovu rozhodne soud pouhým usnesením, ačkoliv se tu jedná vlastně o uznání právního nároku věřitelova vůči dlužníkovi následkem cesse exekučním postupem s exekuta na vymáhajícího věřitele provedené, tedy vlastně o nový exekuční titul direktně proti podlužníkovi směřující. Hora⁹²⁾ vysvětluje tuto úpravu jaksi procesní ekonomii. Uznává-li podlužník svůj závazek, stačí zjednodušená forma řízení i rozhodnutí a není třeba řízení kontradiktorního rozsudku, neuznává-li svého závazku, nesmí mu býti složení k soudu uloženo a návrh věřitelův bude zamítnut. Hora odpírá věřiteli zvláštní žalobu, již by se mohl domáhati složení k soudu.⁹³⁾ Názor tento je v literatuře sporný, praxe se kloní k přípustnosti této žaloby.⁹⁴⁾ Pro nás má pouze úprava otázky rozhodnutí o povinnosti k složení pohledávky k soudu ten význam, že odůvodňuje rozhodnutí v souvisící s tím otázky vypuštění ze sporu, resp. z exekuce rovněž usnesením, neboť vypuštění ze sporu po odstranění materiálního podkladu je pouhým důsledkem splnění nároku věřitelova a když o tomto předpokladu bylo rozhodnuto pouhým usnesením, není důvodu k dalšímu vyřízení poměru rozsudkem.

Neuznává-li podlužník svého závazku a zdráhá-li se proto složit k soudu, nezbyvá vymáhajícímu věřiteli, nežli aby se cestou pravidelnou domáhal na dlužníkovi zaplacení.

Zbývá konečně otázka, zdali předpis § 307. rak. ex. z. neobsahuje princip, který by per analogiam bylo lze použiti v případech jiných, zvláště v procesu, v nedostatku podobného ustanovení, jako je uh. § 92. Hora⁹⁵⁾ toto analogické použití nepřipouští pro výjimečnost předpisu § 307.

Obtížná otázka útrat sporu, jež je dle § 92. uh. civ. ř. s. téměř nerozřešitelná, nepůsobí dle § 307. žádných obtíží. V případě, kdy podlužník neučinil návrhu na vypuštění ze sporu, vzdor tomu, že dluh k soudu složil, bude rozhodnuto rozsudkem a byla-li žaloba zamítnuta, ponese tyto náklady žalobce (§ 41. civ. ř. s.), ovšem po zkoumání otázky nutnosti a účelnosti útrat žalovanému vzniklých. Zásady tyto platí i v případě propuštění

⁸⁸⁾ Dle uh. z. § 82. je zřejmé, že povinnost k složení trvá jen při nesporných pohledávkách (verba: pokud se před dalším soudcovským opatřením splatnou stane).

⁸⁹⁾ cit. str. 92.

⁹⁰⁾ podobně uh. ex. z. § 82.

⁹¹⁾ Jasnější je v tom směru uh. z. ex. § 122.

⁹²⁾ cit. str. 94. sq.

⁹³⁾ pro uh. právo exekuční vyplývá přípustnost takové žaloby z § 124.

⁹⁴⁾ Pro žalobu jsou: Neumann, Kom. str. 848, poznámky min. sprav. k § 307., rozh. Nejv. s. de 27. IX. 1905, č. 11.848 a j. — viz Hora, cit. spr. 95.

⁹⁵⁾ cit. str. 99.

žalovaného ze sporu pouhým usnesením, poněvadž toto jest jen jinou formou pro vyjádření téhož zjevu procesního.⁹⁶⁾

Resultát.

Množství komplikovaných otázek, vyskytujících se v § 92., nutí nás k tomu, abychom výsledek našeho zkoumání zrekapitulovali a tak přehledným učinili.

1. Žaluje-li někdo jako věřitel dlužníka o pohledávku, kterou si oproti těmž dlužníkovi někdo třetí mimosporně aneb sporem nárokují, může žalovaný dlužník tomuto třetímu nárokovateli spor opovědět. O této opovědi platí dle civ. ř. s. totéž, co o opovědi sporu při vedlejší intervenienci.

2. Pohledávka musí býti taková, aby byla způsobilá k soudnímu depositu.

3. Do sporu volaný může vstoupiti do sporu tím způsobem, že s odvoláním na opověď sporu zažaluje původního žalobce na uznání, že pohledávka, které se domáhá proti žalovanému (celkem aneb z části) patří jemu, t. j. třetímu nárokovateli. Ohledně poměru třetího nárokovatele proti žalovanému dlužníkovi platí:

a) Je-li již spor mezi třetím nárokovatelem a dlužníkem o tutéž pohledávku v běhu, navrhne třetí nárokovatel současně se žalobou proti původnímu žalobci spojení obou sporů. Tento návrh není ovšem nutný, neboť soud může i z úřední moci spojení nařídit při předpokladech § 233. civ. ř. s.

b) Není-li spor mezi třetím nárokovatelem a dlužníkem ještě v běhu, znamená vstup dle § 92. vedle žaloby proti původnímu žalobci i žalobu proti žalovanému dlužníkovi na uznání, ev. placení pohledávky s návrhem na spojení sporu se sporem proti žalobci, ale i bez něho jako v předešlém případě.

4. Žalovaný dlužník může se ze sporů na návrh aneb z úřadu spojených, vysvoboditi tím způsobem,

a) že obnos pohledávky složí ve prospěch obou nárokovatelů, vlastně toho nárokovatele, který ve sporu mezi nárokovateli vedeném zvítězí — do soudního depositu a při tom b) výslovně se práva na vrácení depositu zřekne a c) o vypuštění ze sporu žádá.

5. O žádosti žalovaného dlužníka na vypuštění ze sporu rozhodne se na meritorním jednání o sporu původním, spojeném se sporem intervenčním, usnesením. Soud může při tom zkoumati jen jestvováním podmínek § 92., jiné námítky stran zůstanou nepovšimnuty (verba § 92.: musí býti vypuštěn).

6. Usnesení zní: dlužník se ze sporu vypouští. Protože je to druh zastavení sporu, lze připojiti i: a spor mezi dlužníkem a žalobcem (původním nárokovatelem), ev. i intervenientem (viz svrchu 3., b) zastavuje.

7. Spor zavedený mezi oběma nárokovateli (t. j. intervenční) vede se dále o to, komu deponovaná pohledávka, recte deposit, patří.

8. Kdo tento další spor prohraje, má se odsouditi (marasztalandó) i k placení trov dlužníkovi (v původním procesu) vzniklých, incl. nákladů soudního deponování.

9. Povinnost k placení těchto nákladů vysloví se sice teprve v konečném rozhodnutí zbývajících sporu, pokud se týče osoby zavázaného, ale obnos těchto nákladů lze pojeti již do usnesení o vypuštění dlužníka ze sporu. (Podmínečné rozhodnutí o závazku k snášení nákladů.)

10. Rozsudek v pokračujícím sporu sluší doručiti i vypuštěnému dlužníkovi.

⁹⁶⁾ Hora, cit. str. 100.

11. Usnesení o vypuštění dlužníka a konečné rozhodnutí sporu zbylého tvoří exekuční titul dlužníkův oproti ve zbylém sporu prohravšímu.

12. Dlužník se má odsouditi i naproti tomu k placení nákladů, které bezdůvodně způsobil (bez formální kompenzace).

13. Není důvodu, proč by se rozhodnutí na nákladech, které má dlužník snášeti a které jen do vstoupení třetího nárokovatele do sporu, tedy až do vypuštění dlužníka ze sporu, vznikly, nemohlo pojeti již do usnesení o vypuštění dlužníka ze sporu. Vzdor textu § 92. je tento modus přípustný dle obecných ustanovení (§ 424.) a prakticky výhodnější.

14. Proti usnesení o propuštění dlužníka ze sporu je rekurs přípustný, který se však může s úspěchem opíratí jen o neexistenci předpokladů § 92. civ. ř. s.

15. Dlužník nemůže se domáhati vrácení depositu, ani když by pokračující spor spočíval, aneb v případě vzájemných žalob nárokovatelů žádný z nich svůj nárok na deposit nedokázal. V tom případě případně deposit ve prospěch eráru, pokud ve lhůtě proročovací oprávněná jiná osoba svoje nároky k němu neprokáže a neuplatní.

16. Neukončí-li se pokračující spor celkem rozsudkem ve prospěch jedné strany, nesou strany náklady vypuštěného dlužníka dle poměru, v jakém ta která strana spor prohrála. Tento poměr třeba do konečného rozhodnutí pojeti.

17. Totéž platí při soudním smíru. Nebylo-li při smíru o nákladech dlužníkových ničeho ujednáno, pojme se rozhodnutí o tom do usnesení, kterým se smír schválí.

18. Spočívá-li pokračující spor mezi nárokovateli, může dlužník na základě usnesení o vypuštění a soudního svědectví o spočívání sporu, nárokovati svoje náklady od obou stran v pokračujícím procesu, protože jejich vinou spor nedošel konečného rozhodnutí, jejich závazanost je však nesporná a vzhledem na nemožnost určení jejich podílu na trovách, solidární. (Materielní právo.)⁹⁷⁾

19. § 92. obsahuje úpravu kolidujících procesních nároků kumulováním sporů z počínu stran (ne z úřední moci soudu).

20. § 92. je teoreticky nesprávně pod hlediskem intervenience zařazený. Správně patří za § 233. civ. ř. s.

21. Pro koncepci vypoustěcího usnesení v částce nákladů se týkajících odporučuje se nejen pojetí podmíněného závazku ve zbylém sporu prohravší strany do usnesení, ale i klausule: případně obě strany (nárokovatelé) solidárně.

⁹⁷⁾ Tento způsob nutno přijati z důvodu, že jinak by nárokovatelé znovu a znovu mohli ve sporu pokračovati a tím nárok vypuštěného dlužníka učiniti ilusorním. Proročí-li se spočívající spor (§ 446.), stačí ovšem soudní potvrzení o tom k zjištění, že podmínka, pod kterou byla náhrada nákladů dlužníkových přisouzena, se splnila. Pokračují-li však strany ve sporu, který spočíval, bude nutno o nákladech, jež mezitím již obě strany dle svrchu uvedeného solidárně vypuštěnému dlužníkovi nahradily aneb v případně vedeném exekučním řízení nahraditi musí, rozhodnouti dle normy § 92., ovšem ne již ve prospěch na sporu nesúčastněného původního žalovaného-dlužníka, nýbrž ve prospěch strany spor vyhravší, jestli a pokud je platila. Neučinila-li tak žádná ze stran v sporu pokračujícím, není ovšem překážky, pojeti rozhodnutí zase i ve prospěch dlužníka ze sporu vypuštěného, neboť tím se splnění podmínky podmíněného titulu exekučního (usnesení o vypuštění) stane pouze určitějším. Je tedy modus navržený pro případ spočívání pokračujícího sporu pouze subsidiární povahy. Může to ovšem v praxi vésti zase ke komplikacím, ale vzhledem na text zákona nutno dáti tomuto přednost před pouhou pomocí interpretační.

22. Osud depositu po ukončení pokračujícího sporu spočíváním aneb ev. zamítnutím nároků obou nárokovatelů (následkem protižaloby) posuzuje se dle předpisů o depozitech vůbec.

DODATEK.

Lze se bez ustanovení § 92. v praxi obejítí?⁹⁸⁾

Dle svrchu líčeného stavu je patrné, že obtíže, které § 92. poskytuje pro teoretickou konstrukci, nelze ani v praktickém provádění tohoto odstraniti, neboť vedle teoreticky abnormální úpravy otázek z tohoto § vyplývajících, obsahuje téměř nepřekonatelné mezery, i když se všechna teorie pustí stranou a předpis tohoto § provádí doslovně. Takové ustanovení je ovšem kuriosní, ale mimo to i málo praktické. Vše, k čemu tento § směřuje, lze dosíci i jinou cestou, předepsanou v civ. ř. s., jenže ovšem v důsledném provedení příslušných norem s jiným výsledkem ohledně otázky vlastně akcesorní, totiž nákladů vypuštěného dlužníka, která právě při interpretaci § 92. a jeho praktického použití vede k největším těžkostem. Vezmeme-li totiž případ, na který se § 92. v materiálním právu aplikuje, a posuzujeme-li věc tak, jako by § 92. vůbec neexistoval, přijdeme k tomuto výsledku:

Žalobce A žaluje svého domnělého dlužníka B o pohledávku x. Dlužník B je však o tutéž pohledávku vzat v nárok osobou C, buď mimosporně, aneb již sporem.

B oznámí C, že ho A o tutéž pohledávku žaluje, cestou opovědi sporu. C buďto si opovědi nevšimne, pak nemá opověď dalšího významu pro tento spor, aneb vystoupí se žalobou

1. proti A na uznání, že pohledávka x patří jemu (C),
2. proti B na uznání, případně placení pohledávky x.

Je-li již spor mezi C i B v běhu, podá A jen žalobu proti B.

Jsou tu tedy tři spory, které souvisí dohromady a tedy vyložený případ § 233. civ. ř. s. Soud může kumulování těchto sporů naříditi z úřadu, neboť v těchto sporech se dozví jednak z opovědi sporu se strany B — C, jednak i bez této opovědi bude spor vedený C proti B a A proti B u téhož soudu v běhu. Tím spíše ovšem bude použití § 233. civ. ř. s. na místě, když strany spojenj navrhnou, ať to již bude kterákoliv.

Tyto spory by se projednávaly sice společně, ale s rozhodnutím věcně v každém sporu zvláštním (ne však formálně).⁹⁹⁾

A nyní nastane to, co je vlastně příčinou úpravy § 92.

Žalovaný dlužník složí obnos proti němu se strany A uplatňovaný do soudního depositu ve prospěch nejistého posud co do osoby nárokovatele a zřekne se práva na vrácení depositu. Jinými slovy zaplatí, ač neví, kdo je vlastně věřitelem. Toto placení bude míti ve sporu A cpa B za následek, že pohledávka žalobcova pro případ, že je skutečně věřitelem, je zaplacená a tudíž není důvodu k dalšímu vedení sporu. Jedině otázka sporných nákladů zůstane nevyřízenou. Tuto otázku nutno posuzovati dle obecných norem §§ 425. a násl. Lze-li míti za to, že žalovaný C ke sporu příčiny nezadal, měly by se mu dokonce náklady dle § 427. se strany žalobce A nahraditi. Zpravidla tomu však tak nebude, neboť dlužník mohl již před zavedením sporu pohledávku, byl-li v nejistotě o osobě věřitelově, složití do soudního depositu. Bude tedy nárok žalobce A, ne-li v celku, tedy aspoň

⁹⁸⁾ Návrh osnovy unifikace civ. ř. s. v republice Čsl. (důvodová zpráva) ustanovení § 92. nepřejímá, jednak pro konstrukční obtíže v literatuře i praxi, jednak protože se v obvodě platnosti rak. civ. ř. s. ukázalo, že se lze bez takového ustanovení zcela dobře obejítí.

⁹⁹⁾ slova § 233.: K společnému projednání a rozhodnutí.

částečně ohledně sporných nákladů oprávněný. Mimo to je možné, že dlužník-žalovaný neměl ani materiálního důvodu k složení deposita a tak žalobce nemusí soudní deposit považovati za placení. V tom případě musí mu dlužník již z toho důvodu hraditi sporné náklady. Nevezme-li tedy žalobce ve smyslu § 186., resp. se souhlasem žalovaného ve smyslu § 187. žalobu zpět, v kterém případě sluší i o trovách dle cit. §§ rozhodnouti, ukončí se spor rozsudkem pouze na soudní náklady se vztahujícím, pokud ovšem žalobce netvrdí a nedokazuje, že soudní deposit se nestal po právu, a bude v tomto rozsudku i o nákladech sporu rozhodnuto. Ovšem, že v tomto případě rozhodnutí o nákladech sporu vypadne z pravidla jinak, nežli jak je upraveno v § 92., ale při předpokladu, že deposit teprv během sporu složený, byl tak včasný, že soud uzná, že žalovaný příčiny k sporu nedal, bude i rozsudek ohledně trov souhlasný s úpravou § 92. — zvláště uváží-li se, že náklady, které žalovaný bezdůvodně způsobil, lze započítati, recte odpočítati.

Žalobce C ovšem v tomto případě ještě nestane se vlastníkem složeného depositu, který nárokuje druhý žalobce A. Výsledek je však jak pro žalovaného B, tak pro žalobce A týž, jako dle § 92.

Pokud se týče sporu C cpa B, je věc vlastně táž.

Jediná nevýhoda takového řešení oproti § 92. je ta, že dlužníkovi musí případně platiti náklady oba nárokovatelé A i C, kdežto dle § 92. jen ten, kdo ve sporu mezi A a C prohraje. Naproti tomu však také dle úpravy § 92. ve sporu prohravší nárokovatel bude musiti platiti dvojí trovy, totiž prohraného sporu pokračujícího zvítězivšímu nárokovateli a původního sporu žalovanému dlužníkovi.

Ve sporu C cpa A nevzniknou (zpravidla) žádné náklady, které by dlužník měl nárokovateli C hraditi.

K tomu má právě toto čistě normální vyřešení otázky výhody oproti řešení dle § 92. Dlužník C sice nemůže vynutiti na nárokovatelích svoje vypuštění ze sporu, ale byl-li jeho spor proti A a C rozsudkem dokončen, nemusí se více o spor A cpa C et vice versa vůbec starati. Jeho náklady, jež mu dle obecných pravidel případnou, budou určeny v rozsudku jeho sporů. Odpadne také ta téměř nezodpověditelná otázka, která přijde ke svým nákladům, nepodmínečně mu dle § 92. patřícím, když nárokovatelé A a C spor o deposit dále nepovedou.

V tomto případě ovšem zůstane v stejném stadiu otázka, co se má státi s depositem dlužníkem složeným, ale tato otázka ke sporům dle § 92. aneb k těmto dle § 233. civ. ř. s. spojeným vlastně již nepatří.

Konečně nutno uvážiti ještě případ, že je sice dlužník oběma nárokovateli žalobou o spornou pohledávku napaden, a že spojení není ani navrhováno ani soudem z úřední moci provedeno. Jeden neb druhý spor závisí od vyřízení druhého. V tom případě má soud možnost dle § 234. jeden neb druhý spor suspendovati. Ovšem, že tu snad rozhodne praecedence a tato jako nahodilá se neodporučuje.

Protože však ustanovení § 92. pojaté do formálního práva nelze považovati za kvalitě negligible, není pochyby, že eventuelně, když strany způsobu v něm obsaženého použijí, nelze se soudu vyhnouti pokračování dle něho, ač pochybujeme, že v praxi bylo tohoto § s nějakým úspěchem vůbec použito. Jediná výhoda pro žalovaného dlužníka z tohoto § ohledně nákladů sporů vyplývající je zajisté tak málo závažná a casus rarior, že se bez ní procesní právo lehce obejde.